

**โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี**

ความเป็นมาโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ ฯ

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร เริ่มแรกเมื่อ พ.ศ.2523 ทรงทดลองทำโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ต่อมาทรงมีพระราชดำริให้ดำเนินโครงการอื่นๆ รวม 8 โครงการและขยายพื้นที่ดำเนินงานไปยังสถานศึกษาสังกัดอื่นๆ มีหน่วยงานร่วมดำเนินงานสนองพระราชดำริ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จึงทรงโปรดฯ ให้โครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี จัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ (แผน กพด.) ฉบับที่ 1 พ.ศ.2535-2539 ฉบับที่ 2 พ.ศ.2540-2544 ฉบับที่ 3 พ.ศ.2545-2549 ฉบับที่ 4 พ.ศ.2550-2559 และ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2560-2569

**แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 5 พ.ศ.2560-2569**

1. วัตถุประสงค์

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ (แผน กพด.) ฉบับที่ 5 พ.ศ.2560-2569 กำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้ 3 ด้าน คือ

- 1) เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างสมดุลในด้านพุทธิศึกษา จริยศึกษา ทัศนศึกษา และพลศึกษา ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ มีความรักและห่วงหาพันพวยการธรรมชาติ ภาคภูมิใจในความเป็นไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ
- 2) เพื่อขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ ครอบครัวและชุมชนเกิดการพัฒนา ช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชนและโรงเรียนไปพร้อมๆ กัน
- 3) เพื่อผลักดันให้สถานศึกษาพัฒนาเป็นศูนย์บริการความรู้ สามารถถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาให้กับผู้ประกอบการ ชุมชน และสถานศึกษาหรือองค์กรอื่นๆ ทั้งจากภายในประเทศและจากต่างประเทศ เพื่อนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละที่ สร้างความร่วมมือและเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างประเทศ

2. เครื่องชี้วัด แผน กพด.ฉบับที่ 5 พ.ศ.2560-2569 (ส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมปศุสัตว์)

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	แบบรายงาน
เป้าหมายหลักที่ 4 เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางการงานอาชีพ	
ตัวชี้วัด 27 ปริมาณผลผลิตทางการเกษตร	แบบรายงาน 401
ตัวชี้วัด 28 คะแนนเฉลี่ยวิชาเกษตรของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายเหตุ จะมีการพัฒนาขอบเขตของเนื้อหาและ เครื่องมือในการวัดต่อไป	แบบรายงาน 402 แบบประเมินวิชาเกษตรเป็นรายชั้นและรายบุคคล แบ่งเป็น วัดความรู้ 40 คะแนน และทักษะ 60 คะแนน
เป้าหมายหลักที่ 7 ขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน	
ตัวชี้วัด 33 จำนวนครัวเรือนที่ได้รับการขยายกิจกรรม	กพด.001 (ข้อ 8 การขยายผลสู่ชุมชน)
เป้าหมายหลักที่ 8 พัฒนาสถานศึกษาเป็นศูนย์บริการความรู้	
ตัวชี้วัด 34 จำนวนประชาชนที่มาใช้แหล่งเรียนรู้ของ ร.ร.	กพด.001 (ข้อ 9 โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้)

3. พื้นที่เป้าหมาย

ข้อมูลสถานศึกษาในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปีการศึกษา 2565

สังกัด	สถานศึกษา (แห่ง)	จำนวนนักเรียน				
		ปฐมวัย	ประถม	มัธยม	รวม	
1	กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน	222	6,869	19,109	1,271	27,249
2	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*	228	8,200	26,893	26,023	61,116
3	สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	20	2,482	5,841	8,966	17,289
4	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	39	1,188	951	-	2,139
5	สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย	282	2,367	3,981	-	6,348
6	สำนักงานการศึกษารุงเทพมหานคร	29	3,186	14,068	4,987	22,241
7	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	70	-	-	5,745	5,745
รวม		890	24,292	70,843	46,992	142,127



แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2560-2569
เครื่องชี้วัด แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ ฯ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560-2569
รายชื่อสถานศึกษาในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตามพระราชดำริ

การดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฯ กรมปศุสัตว์

กรมปศุสัตว์ดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฯ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2538 ยึดกรอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฯ ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ในโรงเรียน และครัวเรือนผู้ปกครอง โดยดำเนินกิจกรรม ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้การปศุสัตว์และเกษตรกรรมยั่งยืนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักยภาพสมดุลงานทุกด้านด้วยกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ มีความรักหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิใจในความเป็นไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ
2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้การปศุสัตว์และเกษตรกรรมยั่งยืน ขยายจากโรงเรียนสู่ชุมชน ให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ครอบครัวและชุมชนเกิดการพัฒนา ช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชน และโรงเรียนไปพร้อม ๆ กัน
3. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้การปศุสัตว์และเกษตรกรรมยั่งยืนของสถานศึกษา เป็นแหล่งบริการความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาให้กับผู้ปกครอง ชุมชนและสถานศึกษาหรือองค์กรอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละที่ สร้างความร่วมมือและเชื่อมโยงระหว่างประเทศ

เป้าหมาย

1. โรงเรียนผลิตอาหารโปรตีนได้เพียงพอความต้องการของนักเรียนต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา เนื้อสัตว์อย่างน้อย 40 กรัม/คน/มื้อ ไข่อย่างน้อย 3 ฟอง/สัปดาห์
2. ส่งเสริมการผลิตอาหารและสร้างอาชีพแก่ผู้ปกครองในชุมชน โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา
3. ส่งเสริมโรงเรียนจัดบริการความรู้การปศุสัตว์และเกษตรกรรมยั่งยืน อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนการดำเนินงานและงบประมาณ

1. กิจกรรมส่งเสริมและสร้างกระบวนการเรียนรู้

เป้าหมาย สถานศึกษา/โรงเรียนในโครงการฯ 250 โรงเรียน (โรงเรียนที่ดำเนินโครงการไก่ไข่พระราชทาน ในพื้นที่สำนักงานปศุสัตว์เขต 8 จำนวน 9 โรงเรียน)

ลักษณะโรงเรียน มีการเลี้ยงสัตว์อย่างต่อเนื่อง ผลผลิตอาหารโปรตีนระดับดีขึ้นไป สามารถบริหารจัดการผลผลิตให้นักเรียนได้บริโภคครบตามเกณฑ์ 40 กรัม/คน/มื้อ การบันทึกข้อมูลการผลิตเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง จัดทำบัญชีฟาร์ม วิเคราะห์ต้นทุนการผลิตได้ จัดตั้งกองทุนการเลี้ยงสัตว์และบริหารจัดการเงินกองทุนในการจัดหาปัจจัยการผลิตในกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ได้เอง นักเรียนมีความรู้ด้านปศุสัตว์และด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คະแนนเฉลี่ยวิชาเกษตรของนักเรียน อยู่ระดับดีขึ้นไป

งบประมาณ

- อบรมสร้างกระบวนการเรียนรู้ หรือจัดเวทีการมีส่วนร่วม ร.ร. 250 แห่งๆ ละ 500 บาท
เงินเงิน 125,000 บาท

- วัสดุการเกษตร 250 แห่งๆ ละ 4,000 บาท เป็นเงิน 1,000,000 บาท

หมายเหตุ สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้เหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน อาหารสัตว์มีคุณภาพเหมาะสมกับชนิดสัตว์ที่เลี้ยง สามารถถ่วงจ่ายไม่เกินวงเงินที่จัดสรรให้

2. กิจกรรมสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมการผลิตแบบยั่งยืน

เป้าหมาย - สถานศึกษา/โรงเรียนในโครงการฯ 250 โรงเรียน

ลักษณะโรงเรียน มีการเลี้ยงสัตว์อย่างต่อเนื่อง ผลผลิตอาหารโปรตีนยังไม่เพียงพอ มีเงินกองทุนการเลี้ยงสัตว์ สามารถบริหารจัดการเงินกองทุนได้เงินกองทุนไม่มากพอที่จะซื้อปัจจัยการผลิตได้เอง

- เกษตรกร 210 ราย (42 โรงเรียนๆ ละ 5 ราย) โดยคัดเลือกตามคุณสมบัติ ดังนี้

1) เกษตรกรมีความพร้อมในการผลิตวัตถุดิบเพื่อสนับสนุน/จำหน่ายให้กับโรงเรียน มีความตั้งใจและสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม มีความขยันหมั่นเพียร พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามคำแนะนำ

2) สามารถสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ หรือคอกสัตว์ที่เหมาะสม มีอุปกรณ์การเลี้ยง มีพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ มีน้ำสำหรับเลี้ยงสัตว์และรดแปลงพืชอาหารสัตว์

3) สามารถจัดหาวัตถุดิบอาหารสัตว์ประเภทข้าวโพด ปลายข้าว รำ ฯลฯ ในพื้นที่ สำหรับใช้ผสมกับหัวอาหาร จัดซื้ออาหารสัตว์เพิ่มเติมจากการสนับสนุนของกรมปศุสัตว์

งบประมาณ

- อบรมส่งเสริมการเรียนรู้ จัดเวทีสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ร.ร. 250 แห่งๆ ละ 1,000 บาท
เป็นเงิน 250,000 บาท

- วัสดุการเกษตร 250 แห่งๆ ละ 10,000 บาท เป็นเงิน 2,500,000 บาท

- วัสดุการเกษตร ผู้ปกครอง 210 รายๆ ละ 1,300 บาท เป็นเงิน 273,000 บาท

- วัสดุก่อสร้าง ร.ร. 250 แห่งๆ ละ 1,500 บาท เป็นเงิน 375,000 บาท

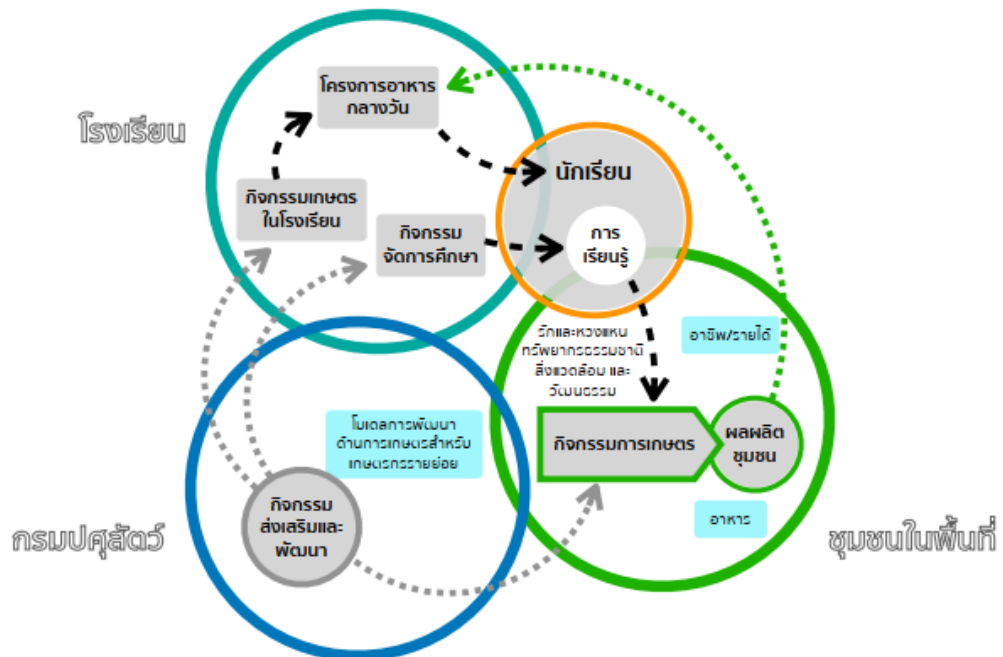
หมายเหตุ สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้เหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน อาหารสัตว์มีคุณภาพเหมาะสมกับชนิดสัตว์ที่เลี้ยง สามารถถ่วงจ่ายไม่เกินวงเงินที่จัดสรรให้

แนวทางการดำเนินงาน

1. ระบบการผลิต 3 รูปแบบ ส่งเสริมการผลิตแบบยั่งยืน (การนำรูปแบบไปดำเนินการ)

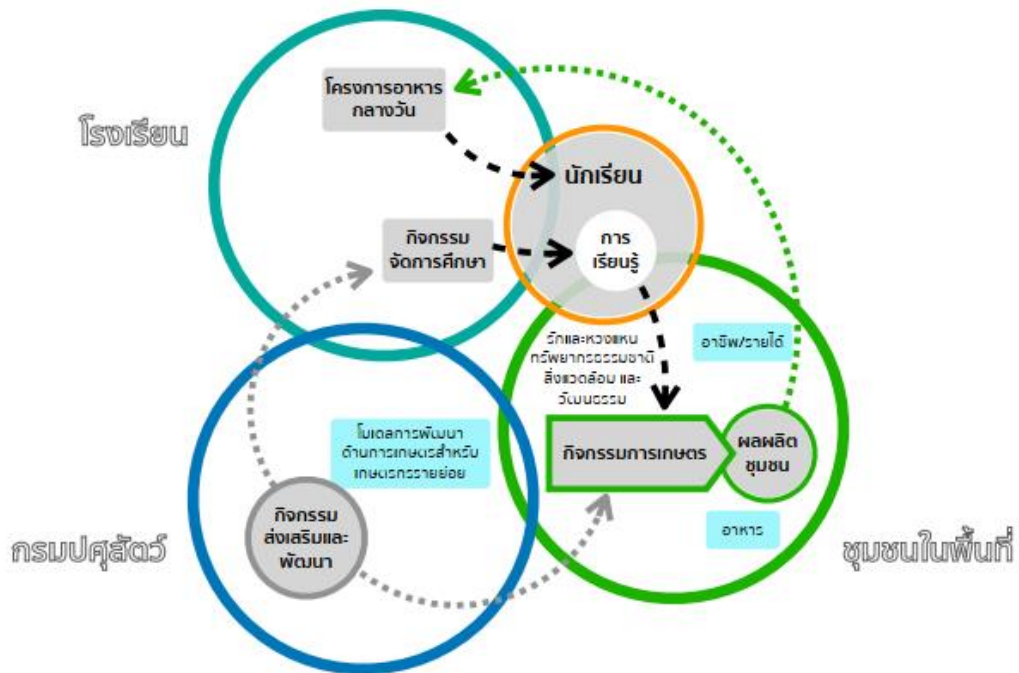
1.1 การออกแบบ - รูปแบบ “โมเดลการพัฒนาด้านการเกษตรสำหรับเกษตรกรรายย่อย”

แบบที่ 1 : โรงเรียนมีแปลงเกษตรแต่ผลิตไม่เพียงพอ - สำหรับโรงเรียนที่มีแปลงเกษตรแต่ผลิตไม่เพียงพอ ประกอบด้วย 4 หน่วยงาน



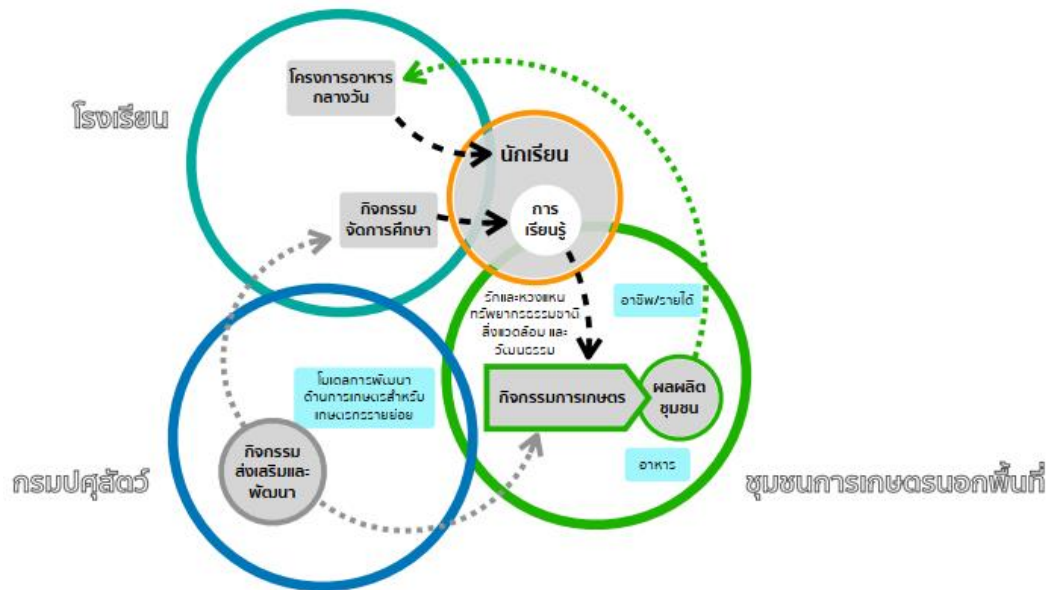
- โรงเรียน กิจกรรมการเกษตรในโรงเรียนยังคงมีเหมือนเดิม ผลผลิตในแปลงเกษตรของโรงเรียนเข้าสู่โครงการอาหารกลางวัน ควบคู่กับกิจกรรมการศึกษา การเรียนรู้ และรับผลผลิตจากแปลงเกษตรของชุมชนเพื่อให้นักเรียนได้รับอาหารกินครบตามเกณฑ์ความต้องการ ต่อเนื่องตลอดทั้งปี
- นักเรียน ได้รับอาหารจากผลผลิตของโรงเรียน พร้อมกิจกรรมทางการศึกษา ได้รับการเรียนรู้ (อาหาร + การเรียนรู้)
- ชุมชนในพื้นที่ (ผลผลิตของโรงเรียนไม่เพียงพอ) เกิดกิจกรรมทางการเกษตร สร้างผลผลิตในชุมชน ผลผลิตที่เกิดขึ้นเป็นอาหาร อาชีพ และรายได้ ให้กับเกษตรกร ผลผลิตส่วนหนึ่งส่งให้กับโรงเรียน เป็นอาหารกลางวันของโรงเรียน นอกจากนี้ ในชุมชนจะเกิดความรู้สึกร่วมกันห่วงใยในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมจากกิจกรรมที่ดำเนินการ
- กรมปศุสัตว์ ส่งเสริมกิจกรรม และพัฒนา เพื่อให้ชุมชนทำกิจกรรมทางการเกษตร เกิดเป็นผลผลิตของชุมชน โดยใช้หลักการ 3 มิติ (มิติพื้นที่ มิติหลักการ มิติกระบวนการ) สนับสนุนปัจจัยที่จำเป็น ความรู้ จัดเวทีการมีส่วนร่วม

แบบที่ 2 : โรงเรียนไม่มีแปลงเกษตรแต่มีชุมชนการเกษตรในพื้นที่รอบโรงเรียน - สำหรับโรงเรียนที่ไม่มีแปลงเกษตร มีชุมชนการเกษตรในพื้นที่รอบโรงเรียน ประกอบด้วย 4 หน่วยงาน



- โรงเรียน โรงเรียนมี 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน และกิจกรรมทางการศึกษา รับผลผลิตจากแปลงเกษตรของชุมชนเพื่อให้นักเรียนได้รับอาหารกินครบตามเกณฑ์ความต้องการ ต่อเนื่องตลอดทั้งปี
- นักเรียน ได้รับอาหารจากผลผลิตของโรงเรียน พร้อมกิจกรรมทางการศึกษา ได้รับการเรียนรู้ (อาหาร + การเรียนรู้)
- ชุมชนในพื้นที่ เกิดกิจกรรมทางการเกษตร สร้างผลผลิตในชุมชน ผลผลิตที่เกิดขึ้นเป็นอาหาร อาชีพ และรายได้ที่มั่นคงให้กับเกษตรกร ผลผลิตส่วนหนึ่งส่งให้กับโรงเรียน เป็นอาหารกลางวันของโรงเรียน นอกจากนี้ ในชุมชนจะเกิดความรู้สึกห่วงหาพันในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมจากกิจกรรมที่ดำเนินการ
- กรมปศุสัตว์ ส่งเสริมกิจกรรม และพัฒนา ในโรงเรียนสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ในชุมชนสนับสนุนกิจกรรมทางการเกษตร เกิดผลผลิตของชุมชน โดยใช้หลักการ 3 มิติ (มิติพื้นที่ มิติหลักการ มิติกระบวนการ)

แบบที่ 3 : โรงเรียนไม่มีแปลงเกษตรและไม่มีชุมชนการเกษตรในพื้นที่รอบโรงเรียน -
 สำหรับโรงเรียนที่ไม่มีแปลงเกษตร ไม่มีชุมชนการเกษตรในพื้นที่รอบโรงเรียน ประกอบด้วย 4 หน่วยงาน



- โรงเรียน โรงเรียนมี 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน และกิจกรรมทางการศึกษา รับประทานอาหารกลางวัน รับผลผลิตจากแปลงเกษตรของชุมชนเพื่อให้นักเรียนได้รับอาหารกินครบตามเกณฑ์ความต้องการ ต่อเนื่องตลอดทั้งปี โรงเรียนใช้พื้นที่แปลงเกษตรเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน
- นักเรียน ได้รับอาหารจากผลผลิตของโรงเรียน พร้อมกิจกรรมทางการศึกษา ได้รับการเรียนรู้ (อาหาร + การเรียนรู้)
- ชุมชนนอกพื้นที่ เกิดกิจกรรมทางการเกษตร สร้างผลผลิตในชุมชน ผลผลิตที่เกิดขึ้นเป็นอาหาร อาชีพ และรายได้ที่มั่นคงให้กับเกษตรกร ผลผลิตส่วนหนึ่งส่งให้กับโรงเรียน เป็นอาหารกลางวันของโรงเรียน นอกจากนี้ ในชุมชนจะเกิดความรู้สึกห่วงใยในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมจากกิจกรรมที่ดำเนินการ
- กรมปศุสัตว์ ส่งเสริมกิจกรรม และพัฒนา ในโรงเรียนสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ในชุมชนที่อยู่รอบพื้นที่ของโรงเรียน สนับสนุนกิจกรรมทางการเกษตร เกิดผลผลิตของชุมชน โดยใช้หลักการ 3 มิติ (มิติพื้นที่ มิติหลักการ มิติกระบวนการ)

1.2 การทำแผนการผลิต และการจัดการผลผลิต – โรงเรียนจัดทำแผนความต้องการในแต่ละเดือน/ภาคการศึกษา และจัดทำแผนการผลิตด้านการเกษตรในรูปแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียน ชุมชน ร่วมกับวางแผนร่วมกับชุมชนในการผลิตร่วมกันให้สอดคล้องกับแผนความต้องการของโรงเรียน

1.3 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต การสุขาภิบาล

- สนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ในโรงเรียน เพื่อผลิตอาหารโปรตีน และนำผลผลิตที่ได้ใช้ประกอบอาหารกลางวันให้นักเรียนได้บริโภคเพียงพอครบตามเกณฑ์ความต้องการ โดยใช้เงินโครงการอาหารกลางวันที่ได้รับจัดซื้อ และถ้ามีผลผลิตเหลือให้จำหน่ายแก่บุคคลภายนอก นำเงินรายได้จัดตั้งกองทุนกิจกรรมปศุสัตว์ของโรงเรียน
- สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมให้เกษตรกร ผลผลิตจากชุมชนที่เกิดขึ้น จำหน่ายให้กับโรงเรียนสำหรับประกอบอาหารให้นักเรียนได้บริโภคเพียงพอครบตามเกณฑ์ความต้องการ แบ่งปันแลกเปลี่ยนผลผลิตในชุมชน สร้างความมั่นคงทางอาหารของชุมชน
- พัฒนาระบบการเลี้ยงสัตว์ให้ถูกสุขลักษณะ จัดการฟาร์มและอนามัยสิ่งแวดล้อมการเลี้ยงสัตว์ให้เป็นมาตรฐาน GFM (Good Farm Management)
- ส่งเสริมการนำพันธุ์สัตว์พื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตทางการเกษตร อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติพันธุ์สัตว์ และวัตถุดิบอาหารสัตว์ท้องถิ่น
- ส่งเสริมการทำเกษตรแบบยั่งยืน เกษตรผสมผสาน การทำการเกษตรที่ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเลี้ยงสัตว์ การแปรรูปผลผลิต และการจัดการผลิตภายใต้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 VRIO ค้นหาศักยภาพของพื้นที่ บุคคล เพื่อให้เกิดการผลิตแบบยั่งยืน ส่งเสริมการสร้างมูลค่าสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร ชุมชน เกิดเป็นสินค้าและบริการในท้องถิ่น

2. จัดเวทีการมีส่วนร่วม (สร้างความรู้ความเข้าใจ - เกิดแผนผลิตชุมชนสนับสนุนโรงเรียน)

สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างเกษตรกร ชุมชน ชมรมศิษย์เก่า โรงเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ ในการผลิตทางการเกษตร ร่วมถึงสร้างความร่วมมือ และการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

3. สร้างกระบวนการเรียนรู้ (เพิ่มเติมความรู้)

3.1 ความรู้ด้านเทคนิค (การเลี้ยง การแปรรูป ฯลฯ)

- ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ พัฒนาทักษะด้านการเลี้ยงสัตว์ การสุขาภิบาล การแปรรูปผลผลิต เพื่อเพิ่มเติมความรู้ และทักษะการเลี้ยงที่เหมาะสม เชื่อมโยงกิจกรรมทางการเกษตรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพิ่มเติมความรู้ให้เกษตรกรพัฒนาทักษะการเลี้ยงที่เหมาะสม
- นักเรียนนำความรู้ และทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ในโรงเรียนมาใช้เป็นผู้ช่วยของเกษตรกร จัดบันทึกข้อมูล จัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีฟาร์ม (บูรณาการการเรียนรู้

จากโรงเรียนไปยังแปลงเกษตรรอบโรงเรียน) ครูกำกับติดตาม และประเมินการเรียนรู้
ของนักเรียน

- สนับสนุนการเรียนรู้ด้านการเกษตรของนักเรียน สร้างกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้ลง
มือทำงานในแปลงเกษตร ผ่านการจ้างงาน ช่วงนอกเวลาเรียน หรือวันหยุด ให้เกิดการ
เรียนรู้วิถีเกษตร เป็นพื้นฐานการอาชีพ การอยู่รอดในอนาคต

3.2 ความรู้การบริหารจัดการ (การบันทึกข้อมูล การจัดตั้งกองทุน ฯลฯ)

- ให้คำแนะนำ การจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง : ข้อมูลด้านการเลี้ยงสัตว์
บัญชีฟาร์ม การจัดการผลผลิต ข้อมูลรายรับ – รายจ่าย การจัดทำรายงานผล การสรุปผล
และวิเคราะห์ประสิทธิภาพการผลิตสัตว์แต่ละรุ่น

- สนับสนุนให้โรงเรียนมีศักยภาพ จัดตั้งกองทุนเพื่อการเลี้ยงสัตว์ของโรงเรียน และบริหาร
จัดการกองทุนให้เกิดความยั่งยืน โรงเรียนสามารถพึ่งตนเองในการเลี้ยงสัตว์รุ่นต่อ ๆ ไปได้

- สร้างกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการผลิตทางการเกษตรแบบยั่งยืน จัดให้
กิจกรรมการเลี้ยงสัตว์เป็นประโยชน์ด้านการเรียนการสอนให้ครู นักเรียนได้รับประโยชน์
โดยทั่วกัน ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการของโรงเรียน

4. ส่งเสริมการบริการความรู้

- กิจกรรมครูเยี่ยมบ้าน จัดกิจกรรมผู้ปกครองศึกษาดูงานที่โรงเรียน

- ส่งเสริมให้ครูและนักเรียน มีการจัดการความรู้ ค้นคว้า รวบรวมความรู้ ข่าวสาร
ตัวอย่างที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการปศุสัตว์ องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น พันธุ์พืช
พันธุ์สัตว์พื้นเมือง โดยจัดเก็บอย่างเป็นระบบ สามารถสืบค้นได้ง่าย และนำมาเผยแพร่
ประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน ให้แก่ผู้สนใจต่อไปสนับสนุนให้โรงเรียน เป็นแหล่งบริการ
ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาให้กับผู้ปกครอง ชุมชนและสถานศึกษา
หรือองค์กรอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบท
ของแต่ละที่ สร้างความร่วมมือและเชื่อมโยงระหว่างประเทศ โรงเรียนเป็นต้นแบบ
ของความสำเร็จในการบูรณาการ การร่วมมือของคนในชุมชน และหน่วยงานต่างๆ
และสามารถถ่ายทอดความสำเร็จนั้นได้

ผลของโครงการฯ ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) โรงเรียนสามารถผลิตอาหารโปรตีน เนื้อสัตว์ ไข่ เป็นอาหารกลางวัน ประมาณการผลิต ดังนี้
 - แม่ไก่ไข่ 1 ตัว ให้ไข่เฉลี่ย 280 - 300 ฟอง/ปี การเลี้ยงไก่ไข่ 50 แม่ ได้ไข่วันละประมาณ 35 - 40 ฟอง
 - ไก่พื้นเมือง ให้ลูกไก่ปีละประมาณ 30 - 50 ตัว/แม่ เลี้ยงลูกไก่ 4 - 5 เดือน ได้น้ำหนัก 1.3 - 1.5 ก.ก./ตัว
 - ไก่ 3 สายพันธุ์ ถ้าการจัดการเหมาะสม ขยายพันธุ์ให้ลูกไก่ปีละ 150 - 180 ตัว/แม่เลี้ยงลูกไก่ 4 เดือน ได้น้ำหนัก 1.7 ก.ก./ตัว หรือจะรับประทานเป็นไข่ไก่ก็ได้
 - เป็ดเทศ ให้ลูกเป็ดเทศปีละประมาณ 60 ตัว/แม่ เลี้ยงลูก 2 - 3 เดือน ได้น้ำหนัก 1.8 - 2.2 ก.ก./ตัว และมีข้อดีที่ทนทานต่อโรค เลี้ยงง่าย
- 2) โรงเรียนมีวัตถุประสงค์สำหรับประกอบอาหารให้นักเรียน และบริหารจัดการผลผลิตให้นักเรียนได้บริโภคอาหารที่เพียงพอ ต่อเนื่องตลอดปี และวันหยุดเรียนช่วงปิดเทอมจำหน่ายในชุมชนได้เงินเป็นทุนเพื่อเลี้ยงต่อเนื่อง นอกจากนี้บางโรงเรียนมีการแปรรูปเป็นไข่เค็มเพื่อถนอมอาหารไว้บริโภค หรือเพิ่มมูลค่าได้
- 3) โรงเรียนมีเงินกองทุนเลี้ยงสัตว์หมุนเวียน ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องได้ และวางแผนการผลิตเนื้อสัตว์ให้เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน
- 4) นักเรียนได้รับความรู้วิธีการเกษตร ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สามารถเลี้ยงดูและรู้จักการป้องกันโรคระบาดสัตว์ สามารถนำกลับไปปฏิบัติที่บ้านได้ เป็นพื้นฐานความรู้ในการศึกษาต่อหรือเป็นอาชีพต่อไปในอนาคตได้
- 5) นักเรียน เด็ก และเยาวชน นอกกระบวนการศึกษา ได้รับประทานอาหารที่เพียงพอ ครบถ้วน ช่วยลดอัตราการขาดสารอาหาร ส่งเสริมให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี แข็งแรง สมวัย มีพัฒนาการตามวัย
- 6) ชุมชนรอบโรงเรียนได้รับการพัฒนา มีแหล่งอาหาร เกิดอาชีพ สร้างรายได้ที่มั่นคง ส่งเสริมให้เกิดการผลิตแบบปลอดภัย เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและท้องถิ่น ให้สามารถพึ่งตนเอง พึ่งพากันในชุมชน และเป็นกำลังในการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน สร้างความมั่นคงทางอาหารของโรงเรียน ชุมชน

การจัดทำแผนปรับปรุงโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ในโรงเรียนฯ

โรงเรียน หรือคอกสัตว์ของโรงเรียนที่มีสภาพชำรุดทรุดโทรม ควรซ่อมแซมปรับปรุงให้มีความมั่นคงแข็งแรง ถูกหลักสุขาภิบาลการป้องกันโรค สะดวกต่อการปฏิบัติงานของนักเรียน โดยให้สำนักงานปศุสัตว์เขต/สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สสำรวจสภาพโรงเรียน/คอกสัตว์ให้คำแนะนำซ่อมแซมปรับปรุง ระเบียบวิธีการดำเนินงาน แหล่งงบประมาณ โดยใช้เงินกองทุนกิจกรรมปศุสัตว์ของโรงเรียนหรืองบประมาณที่โรงเรียนจัดหาได้ดำเนินการก่อน หากไม่มีงบประมาณสนับสนุนจำเป็นต้องขอสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์ ให้จัดทำรายละเอียดข้อมูลพร้อมภาพถ่ายส่งกรมปศุสัตว์ภายในวันที่ **1 มีนาคมของแต่ละปี** เน้นความประหยัดและการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน โดยให้ข้อมูลที่กำหนดในรายงานแผนการปรับปรุงโรงเรียน/คอกสัตว์ตามแบบฟอร์มที่กำหนด

การบันทึกข้อมูลกิจกรรมปศุสัตว์

กรมปศุสัตว์กำหนดให้โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริทุกแห่ง บันทึกข้อมูลกิจกรรมปศุสัตว์ โดยใช้แบบบันทึกที่กำหนดไว้ 4 กิจกรรม คือ

- 1) แบบบันทึกข้อมูลกิจกรรมไก่ไข่
- 2) แบบบันทึกข้อมูลกิจกรรมไก่เนื้อ
- 3) แบบบันทึกข้อมูลกิจกรรมสัตว์ปีก (เปิดเทศ ไก่พื้นเมือง ไก่ลูกผสม)
- 4) แบบบันทึกข้อมูลกิจกรรมสุกร

บันทึกข้อมูลอย่างต่อเนื่อง จัดแสดงข้อมูลสรุปผลการเลี้ยงเพื่อการศึกษาเรียนรู้ ส่งบันทึกการสรุปผลการเลี้ยงให้กรมปศุสัตว์ทราบเมื่อจบรุ่นเลี้ยง การบันทึกข้อมูลอย่างต่อเนื่องช่วยให้สามารถวิเคราะห์ความผิดปกติ และส่งเสริมความสามารถในการพึ่งตนเอง

การรายงานผลและข้อมูลของโรงเรียนโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฯ

กิจกรรม	กำหนดส่ง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
1. การบันทึกข้อมูลกิจกรรมปศุสัตว์		
1) แบบบันทึกข้อมูลกิจกรรมไก่ไข่ (6 แบบ)	การเลี้ยงจบรุ่น	ร.ร./สนง.ปศจ.
- แบบบันทึกการเลี้ยงไก่ไข่ประจำวัน		
- แบบบันทึกการเลี้ยงไก่ไข่ 1 รุ่นเลี้ยง (รายสัปดาห์)	✓	
- แบบแผนภูมิเส้นแสดงอัตราการไข่รายสัปดาห์	✓	
- แบบสรุปผลการเลี้ยงไก่ไข่ตลอดรุ่น	✓	
- แบบการคำนวณต้นทุนการผลิตไข่ไก่		
- แบบเปรียบเทียบผลการเลี้ยงไก่ไข่แต่ละรุ่น	✓	
2) แบบบันทึกข้อมูลกิจกรรมไก่เนื้อ (2 แบบ)	การเลี้ยงจบรุ่น	ร.ร./สนง.ปศจ.
- แบบบันทึกการเลี้ยงไก่เนื้อประจำวัน		
- แบบสรุปผลการเลี้ยงไก่เนื้อตลอดรุ่น	✓	
3) แบบบันทึกข้อมูลกิจกรรมสัตว์ปีก (2 แบบ)	สิ้นเดือน ต.ค. , มี.ค.	ร.ร./สนง.ปศจ.
- แบบบันทึกการเลี้ยงสัตว์ปีกประจำวัน		
- แบบสรุปผลการเลี้ยงสัตว์ปีก รายเดือน	✓	
4) แบบบันทึกข้อมูลกิจกรรมสุกร (2 แบบ)	สิ้นเดือน ต.ค. , มี.ค.	ร.ร./สนง.ปศจ.
- แบบบันทึกการเลี้ยงสุกรประจำวัน		
- แบบสรุปผลการเลี้ยงสุกร รายเดือน	✓	
2. การรายงานผลกิจกรรมปศุสัตว์ในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริ		ร.ร. / สนง.ปศจ.
- ผลงานเทอมต้น (พฤษภาคม - กันยายน)	✓	ภายใน 30 ตุลาคม
- ผลงานเทอมปลาย (ตุลาคม - มีนาคม)	✓	ภายใน 15 มีนาคม
3. รายงานแผนการปรับปรุงโรงเรียน/คอกสัตว์	✓	ภายใน 1 มีนาคม
		สนง.ปศจ./ สนง.ปศข.

สถานที่ส่ง

กองงานพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ กรมปศุสัตว์

69/1 ถนนพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

e-mail : rosedld@gmail.com หรือ rosedld@hotmail.com